

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 12

Рівне - 2018

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 12. – Рівне: РДГУ, 2018. – 166 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 31 травня 2018 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Зміст	3
Вступ	6
Альтмарк А. Психологічний аналіз особистісного та професійного зростання майбутніх психологів.....	7
Бакун К. Розвиток соціального інтелекту як чинник успішної адаптації особистості.....	9
Бенещук А. Особливості формування інтелектуальної готовності старших дошкільників до навчання у школі	11
Берестень Т. Експериментальне дослідження впливу середовища на формування поведінки девіантного підлітка	13
Бігун Л. Дослідження мотивації навчальної діяльності молодших школярів.....	15
Бунечко Ю. Вплив рівня домагань на прагнення особистості до самоактуалізації	16
Бутенко С. Значення духовності в розвитку особистості.....	18
Войчук А. Психологія мотивації до навчання учнів	21
Волович М. Образ ефективного лідера у соціальній психології	22
Воробей І. Психологічні особливості формування стресостійкості як фактора успішної учбової діяльності студентів-психологів	24
Гандзюк К. Соціально-психологічні чинники становлення статевої ролі ідентифікації підлітків	26
Главінська Е. Соціально-психологічна адаптація студентів-першокурсників як механізм соціалізації	30
Горбова А. Зміст поняття «життєва перспектива».....	32
Гордійчук О. Причини виникнення професійного вигорання у медичних працівників	34
Іваник С. Особливості прояву агресивності у студентської молоді	38
Ісічук О. Ціннісні орієнтації як складова спрямованості особистості: історіографія проблеми	40
Карпик О. Психологічні детермінанти виникнення конфліктів старшокласників з педагогами.....	43
Коноплицька Ю. Особливості розвитку емоційного інтелекту у підлітковому віці.....	45
Корчакова В. Соціально- відповідальний маркетинг як інструмент психологічного впливу на споживача	47
Кузьмич Г. Психологічні особливості проявів булінгу	50
Лавренчук К. Основні причини виникнення тривожності у молодшому шкільному віці.....	52

Лавренко В. Розвиток пізнавальних процесів у період дошкільного дитинства	54
Левчук А. Смесложиттєві орієнтації як чинник професійного становлення майбутніх психологів	55
Левчук Л. Психологічні особливості визначення готовності дитини до навчання у школі.....	57
Лехкобит В. Динаміка формування рефлексії у майбутніх психологів під час професійної підготовки.....	60
Лехкобит М. Інтернет-залежність підлітків як актуальна проблема сьогодення	62
Лисюк І. Психологічний зміст поняття «самоусвідомлення особистості».....	64
Ліщук І. Психологічні особливості особистісної рефлексії студентів-психологів.....	66
Лоза С. Саногенне мислення та психічне здоров'я особистості.....	68
Лозицька К. Психологічні особливості самоактуалізації студентської молоді	70
Максимчук В. Психологічні особливості вияву лідерських якостей у студентів-психологів	73
Мартинюк А. Емоційний стан старшокласників перед ЗНО.....	75
Марчук М. Психологічні особливості девіантних проявів у ціннісному вимірі особистості	77
Матухно Є. Методи проєктивної психології: можливості та перспективи	80
Мельник І. Вплив емоційних станів тривоги та страху на особистість	83
Мирончук Д. Вплив стилю сімейного виховання на міжособистісні стосунки підлітків	85
Мислінчук Ю. Дослідження соціально-психологічних особливостей здатності особистості до емпатії.....	88
Михайлова І. Вплив мікросоціуму на формування самооцінки.....	91
Намлієва Г. Особливості особистісних змін військовослужбовців внаслідок участі в АТО	94
Недільська А. Формування психологічної готовності майбутніх педагогів до професійної діяльності	97
Нетреба С. Теоретичний аналіз соціально-психологічної адаптації особистості	100
Нечидюк М. Особливості застосування арт-засобів в системі розвитку емоційного інтелекту	102
Одейчук І. Фізіологічні та психологічні симптоми стресу як загального адаптаційног осиндрому.....	104
Олійник К. Психологічні особливості впливу емоційного вигорання на професійну діяльність в дорослому віці	106

Онисковець Б. Мотиваційні чинники перфекціонізму сучасної студентської молоді	108
Остапенко М. Дослідження типів темпераменту у сучасних студентів	110
Першко О. Екологічні цінності як чинник особистісного ставлення підлітків.....	113
Погулясва М. Психолого-педагогічні чинники розвитку творчого потенціалу особистості студента у процесі навчання у ВНЗ	115
Похильчук А. Психологічні особливості самооцінки чоловіків та жінок	117
Прокопович І. Психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості.....	119
Работій М. Модель розвитку позитивної «Я-концепції» майбутніх практичних психологів	121
Рєбій І. Експериментальне дослідження взаємозв'язку особистісної рефлексії та креативності	124
Речун Н. Психологічні чинники конфліктної поведінки у юнаків	126
Рудь О. Взаємозв'язок рівня емоційного інтелекту із допінг-стратегіями особистості.....	129
Савгира В. Особливості ставлення дітей старшого дошкільного віку до батьківських вимог і заборон	131
Сардарян М. Психологічні особливості творчої особистості.....	134
Свінтозельська К. Особливості впливу Я-концепції на професійне самовизначення старшокласників	137
Солодка В. Експериментальне дослідження проблеми саморегуляції як важливої функції психіки людини	139
Строїнська Д. Психологічні особливості кропінь-стратегій особистості	141
Сукнацька А. Самотність і особливості її переживання в юнацькому віці ...	144
Товстун Р. Заздрість як соціально-психологічний феномен	147
Хомік Т. Психологічний аналіз проблеми стресостійкості студентів у сучасній психологічній науці.....	149
Чебан Д. Мотиви, які сприяють успішному навчанню студентів.....	151
Чмелюк Т. Формування та розвиток моральних якостей дошкільників засобами казкотерапії	152
Шахрайчук І. Психологічні основи формування структури цінностей сучасної молоді	154
Широких А. Роль самоідентифікації у життєвому проектуванні особистості.....	157
Якимчук М. Комунікативна креативність як компонент самопізнання індивіда	158
Марценюк А. Психологічні особливості ставлення до сексу в особистості у періоді ранньої дорослості	161

Романюк В. Функціональні резерви організму та здоров'я людини..... 165

Для жіночої статі характерно оцінювати себе більш ситуативно й емоційно, а для чоловічої - більш константно і раціонально [4]. Стійкість самооцінки у жінок виражена в меншій мірі, це пояснюється такими факторами, як: орієнтованість на оточуючих, підвищена чутливість та якість відносин з близькими, тоді як для чоловіків характерна більш стійка самооцінка, не залежна від великої кількості факторів.

Формуючись у процесі всієї життєдіяльності особистості, самооцінка, виконує важливу функцію в її розвитку, виступає регулятором різних видів діяльності та поведінки людини. Гендерні відмінності у самооцінюванні зумовлені різноманітним психологічним детермінантів, які визначають специфіку її функціонування на різних вікових етапах.

Список використаних джерел

1. Боцманова М.Э. Показатели и уровни рефлексии в оценке и самооценке качеств личности // Новые исследования в психологии. – 1985. – № 2.
2. Краткий психологический словарь / под общ. ред. А.В Петровского, М.Г. Ярошевского. – Ростов н/Д: Феникс, 1999. – С.119–120.
3. Семечкин Н. И. Социальная психология: Учебник для вузов. – СПб.: Питер. 2004. – 376.: ил. – (Серия «Учебник для вузов»).
4. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений / Н.Н. Обозов. – К. : Лыбидь, 1990. – 192 с.

УДК 159.922:613

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ СКЛАДОВІ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ

Прокопович Інна, здобувач вищої освіти, член науково-дослідного гуртка при лабораторії психофізіології та клінічної психології РДГУ

*Керівник: Романюк В.Л., кандидат біологічних наук, доцент,
завідувач лабораторії психофізіології та клінічної психології*

Творчість як специфічна форма діяльності націлена на створення якісно нових матеріальних і духовних цінностей, які у цілому визначають культуру як загальнолюдський феномен (складову ноосфери) у результаті тривалого взаємовпливу біологічної та соціальної еволюції людини. Для розуміння психології і психофізіології творчості важливо з'ясувати умови і чинники виникнення та функціонування, специфіки проявів на різних рівнях – особистісному, груповому і суспільному, а також особливості взаємодії даних рівнів.

Творчість на особистісному рівні можна розкрити за допомогою поняття «творчий потенціал», а вивчення закономірностей формування й розвитку котрого є важливим завданням науки. Дослідники усе більше погоджуються з думкою, що здатність до творчості властива не лише видатним діячам науки, техніки і культури, а й характерна для кожної людини. Творчість можна та потрібно стимулювати і розвивати цілеспрямованими методами, підвищуючи ефективність діяльності особистості у різних галузях та широко використовуючи її творчий потенціал [2].

При цьому окремої уваги заслуговують теоретичні та практичні дослідження щодо функціональних зв'язків реактивності і творчого потенціалу особистості. У цілому реактивність можна розглядати як властивість певним чином реагувати на зміну умов середовища існування (природного і соціального) для забезпечення ефективних адаптаційних процесів щодо збереження гомеостазу [3].

Щодо людини виділяють наступні форми реактивності: біологічна або видова реактивність; групова або конституційна реактивність; індивідуальна реактивність (фізіологічна реактивність і патологічна реактивність); специфічна реактивність; неспецифічна реактивність [3]. Слід відмітити про суттєві функціональні зв'язки різних форм реактивності у людини, у т.ч. між груповою (конституційною) та неспецифічною реактивністю. У більшості неспецифічна реактивність організму реалізується через стрес як загальний адаптаційний синдром.

За сучасними уявленнями, конституція (соматотип) – це сукупність морфологічних та фізіологічних особливостей організму, яка склалася на базі спадкової програми під впливом модифікуючих чинників середовища існування та у цілому формує його реактивність (конституція: генотип – фенотип – реактивність). На сьогодні у поняття конституції (соматотипу) включаються не тільки морфологічні та фізіологічні, а також психологічні та поведінкові особливості організму [3].

При цьому актуальною є думка Івана Павлова, основоположника фізіології і патології ВНД, що «темперамент входить важливою частиною у конституцію» [3]. У свою чергу, нейроморфологічною та нейрофізіологічною основою темпераменту є особливості нервової системи (насамперед, центральної нервової системи та автономної нервової системи). Окрім того, складовою конституції (соматотипу) є функціональна асиметрія мозку (функціональна спеціалізація півкуль головного мозку) та специфіка (співвідношення) першої і другої сигнальних систем. Окремо слід відмітити позитивний вплив творчості на психічне та соціальне здоров'я особистості, а також стресостійкість у функціональному зв'язку із

реактивною та особистісною тривожністю. При цьому реалізація творчого потенціалу забезпечує ефективну адаптацію особистості у соціумі [1].

Таким чином, психофізіологічні складові творчого потенціалу особистості у морфологічному і функціональному зв'язку із реактивністю включають: тип конституції (соматотип) – тип нервової системи (динаміка процесів збудження і гальмування, а також їх врівноваженість і рухливість) – особливості автономної нервової системи (активність симпатичного і парасимпатичного відділу) – тип темпераменту – особливості функціональної асиметрії півкуль головного мозку – співвідношення сигнальних (інформаційних) систем – специфіка стресостійкості та стресуразливості особистості – особливості реактивної та особистісної тривожності.

Окремої уваги заслуговують дослідження щодо стратегії та технології розкриття творчого потенціалу особистості із залученням специфічних емоційних та мотиваційних механізмів – формування особистісної творчої домінанти та відповідної позитивної звички при різних формах діяльності, у т.ч. під час навчального процесу.

У зв'язку з цим відповідні системні дослідження щодо психофізіологічних складових творчого потенціалу особистості із врахуванням вікових і статевих, а також еколого-географічних особливостей під час навчання проводяться в умовах лабораторії психофізіології та клінічної психології із студентами денної та заочної форми навчання.

Список використаних джерел

1. Вахрушева Я., Романюк В. Творчість та соціальне здоров'я особистості // Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 11. – Рівне: РДГУ, 2017. – С. 23-25.
2. Воробйов А.М. Психофізіологічні аспекти творчості / А.М.Воробйов, В.Л.Романюк, О.В.Сторож// Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова: Зб. наук. праць. – Серія № 12. Психологія. – Випуск 6 (30). – Ч. II. – К.: НПУ, 2005. – С. 22-31.
3. Філімонов В.І. Клінічна фізіологія / В.І. Філімонов. – К.: Медицина, 2013. – С. 186-199.

УДК 159.923.4 – 051

МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ПОЗИТИВНОЇ «Я-КОНЦЕПЦІЇ» МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ

Роботій Марія, здобувач вищої освіти, РДГУ

Керівник: Артемова О.І., кандидат педагогічних наук, доцент

Інтерес з боку психології до проблематики вивчення „Я-концепції”, яка набула упродовж останнього часу сталого характеру, зумовлено низкою

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 12

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 1.06.2018 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 13,8. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету